

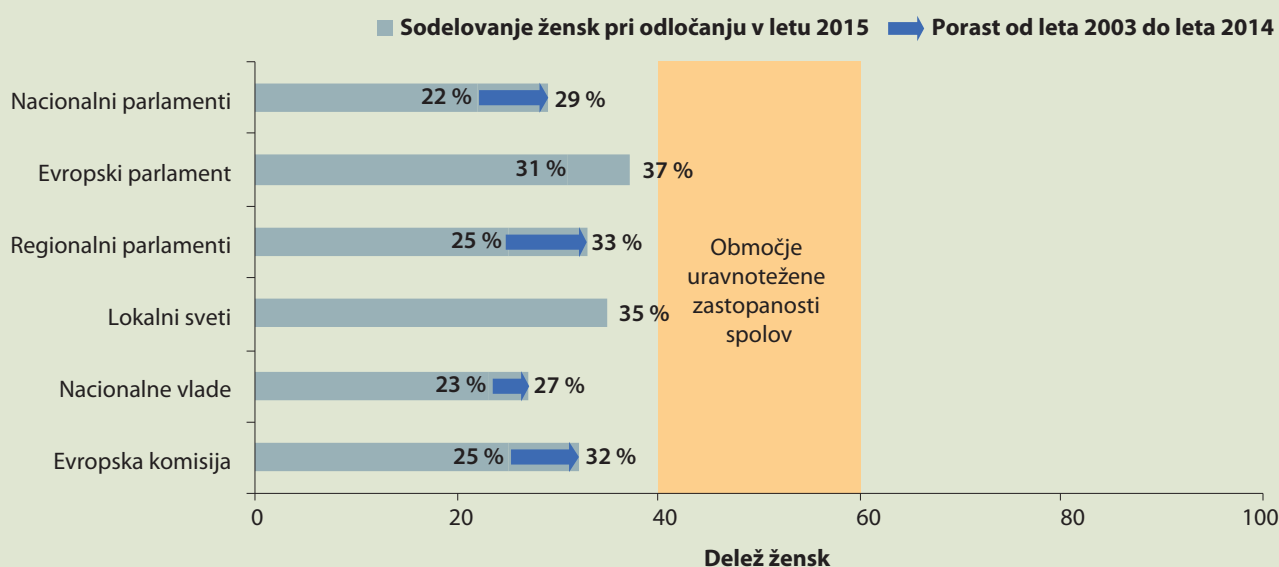
Enakopravno sodelovanje žensk in moških v politiki je pomemben pogoj učinkovite demokracije in dobrega upravljanja. Poleg krepitve in izboljševanja demokratičnega sistema ima večje sodelovanje žensk pri političnem odločanju številne pozitivne učinke na družbo, ki lahko izboljšajo življenja žensk in moških. Med koristmi so bolj enakopravne družbe in vključujoče upravljanje, višji življenjski standard, pozitiven razvoj na področju izobraževanja, zdravja in infrastrukture ter zmanjšanje politične korupcije.

Počasna, a vztrajna pot žensk na vrh

V zadnjem desetletju se je delež žensk na najvišjih vodilnih položajih v političnih institucijah in javni upravi v Evropski uniji stalno povečeval. Spodnji graf prikazuje napredek, ki je bil od leta 2003 dosežen na lokalni, regionalni, nacionalni in evropski ravni.

Slika 1: Izboljšanje uravnotežene zastopanosti spolov na položajih politične moči v EU-28, 2003–2014

Moški ohranjajo prevlado v vodstvih političnih strank

Ženske na obrobju neformalnih mrež

Poročilo inštituta EIGE o enakosti med spoloma glede moči in odločanja (2015) je pokazalo, da večino političnih strank v EU vodijo moški. Iz poročila izhaja, da je bilo leta 2014 na vodilnih položajih večjih političnih strank v EU le 13 % žensk, na položaju namestnika vodje pa 33 % žensk. Formalne in neformalne mreže znotraj političnih strank so najpomembnejše za doseganje najvišjih položajev, vzdrževanje podpore stranke in izvajanje sprememb v politiki. Neformalna mreženja po koncu delovnega časa se večinoma udeležujejo moški. Zato obstoj takih mrež v sferi, kjer prevladujejo moški, lahko vzdržuje prevlado in vodilni položaj moških (Poročilo inštituta EIGE o enakosti med spoloma glede moči in odločanja).

Spolni stereotipi ženskam preprečujejo prevzem najvišjih položajev

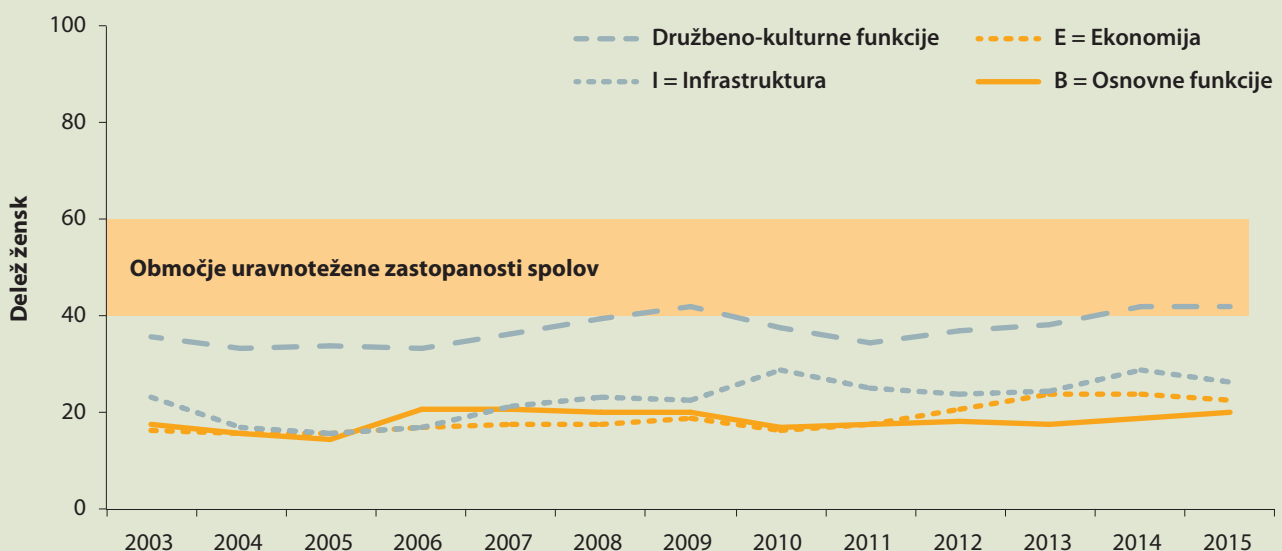
Ohranjanje spolnih stereotipov in interna kultura številnih političnih strank, za katere je značilen prevladujoč „moški“ slog vodenja, še naprej ovirata enako zastopanost. V preteklosti so vodstvene položaje zasedali pretežno moški. Lastnosti in spretnosti, ki se pričakujejo od vodje – samozavest, dominantnost ali

racionalno razmišljanje – so tipično povezane z značilnostmi moških, zato se tudi predstava o vodenju običajno povezuje z njimi. Spolni stereotipi se izražajo tudi pri razdelitvi ministrstev in najvišjih položajev znotraj ministrstev. Moški prevladujejo v ministrstvih, povezanih z osnovnimi funkcijami države, kot so na primer obramba, pravosodje in zunanja politika, ženske pa po navadi prevzemajo ministrstva z družbeno-kulturnimi funkcijami, kar krepi stereotipna pričakovanja, da so ženske primernejše za področja izobraževanja, zdravstva in kulture.

Politične stranke ženskam zapirajo vrata

Politične stranke imajo ključno vlogo pri določanju, koliko in kakšne možnosti imajo ženske pri sooblikovanju politike stranke. Možnosti žensk, da prevzamejo vodilne položaje, so prav tako v rokah političnih strank in strankarskih elit, ki nadzorujejo izbirne postopke in postopke imenovanj. Politične stranke prav tako določajo vrstni red kandidatov na glasovnicah, razporejajo kandidate v volilne enote in določajo strukturo stranke. Zato politične stranke pogosto veljajo za „čuvaje“.

Slika 2: Delež žensk v nacionalnih parlamentih v letih 2003 in 2014 v državah, ki so uvedle kvote

Kakšni ukrepi se sprejemajo za izboljšanje uravnotežene zastopanosti obeh spolov?

Več držav članic EU je okrepilo svoje zaveze glede enakosti med spoloma v političnem odločanju z uvedbo obveznih ali prostovoljnih kvot po spolu, da bi tako dosegle uravnoteženo zastopanost spolov v politiki in uvedle ciljno uravnoteženo zastopanost spolov pri izbiri kandidatov. Izsledki raziskav inštituta EIGE kažejo, da se je od leta 2003 politična zastopanost žensk v povprečju najbolj povečala v državah članicah, ki so uvedle obvezne ali prostovoljne kvote. Podatki kažejo, da se je zastopanost žensk v nacionalnih parlamentih do leta 2014 povečala za 10 odstotnih točk in v povprečju dosegla 29 %. V državah, ki kvot niso uvedle, je zastopanost žensk v povprečju 27-odstotna, pri čemer se je v zadnjem desetletju ta številka le minimalno povečala. Uvedba kvot je samo eden od ukrepov za izboljšanje uravnotežene zastopanosti spolov. Vendar pa sam po sebi ne zadošča. Potrebni so tudi drugi ukrepi, kot so na primer javne razprave, kampanje, redno spremljanje in celostni programi, ki bi več žensk spodbudili k ukvarjanju s politiko.

Dobre prakse za krepitev vloge žensk pri političnem odločanju

Inštitut EIGE je opredelil več dobrih praks, da bi okrepili položaj številnejših žensk in jih primerno usposobili za politično kariero v okolju, ki je bolj raznoliko in reprezentativno.

Ciljno usmerjeni ukrepi in pobude: zavezujoči pravni ali prostovoljni ukrepi političnih strank povečujejo sodelovanje žensk pri odločanju. Za napredek je pomemben tudi širok izbor ciljno usmerjenih spodbud, kot na primer javnih razprav, ozaveščanj ter preglednejših praks iskanja kadrov in razvoja kariere.

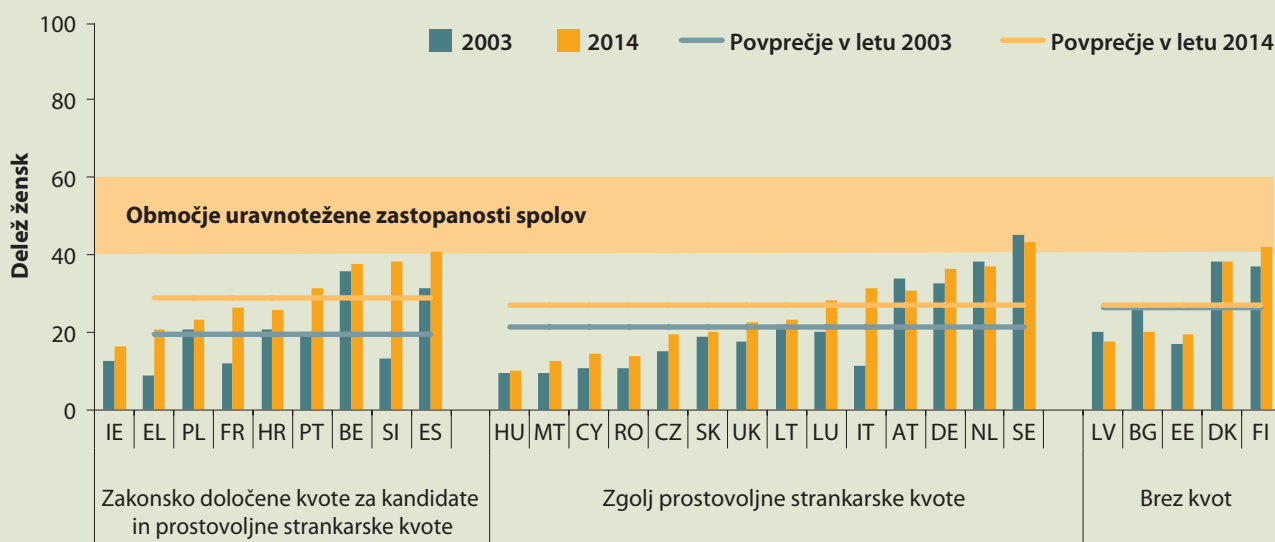
Redno spremljanje: pomembno je spremljati razvoj in ocenjevati, katere pobude so uspešne in katere ne. Podatkovna baza inštituta EIGE, ki vsebuje statistične podatke po spolu, lahko pomaga pri spremljanju, saj omogoča dostop do podatkov, razčlenjenih po spolu, ki jih je mogoče primerjati s podatki iz vseh držav članic.

Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE) redno pripravlja poročila o pregledu različnih področij Pekinških izhodišč za ukrepanje v skladu z zahtevami predsedstev Sveta Evropske unije. Najnovejša poročila vključujejo:

- enakost med spoloma na vodilnih položajih in v procesu sprejemanja odločitev (2016);
- razlike v pokojninah med spoloma v EU (2015);
- enakost med spoloma in ekonomska neodvisnost: delo s krajšim delovnim časom in samozaposlitev (2014).

Vsa prejšnja poročila in publikacije inštituta EIGE o Pekinških izhodiščih za ukrepanje so na voljo na spletni strani <http://eige.europa.eu/monitoring-the-bpfa>.

Slika 3: Delež žensk v nacionalnih parlamentih v letih 2003 in 2014 v državah, ki so uvedle kvote

Spodbujanje mladih žensk k sodelovanju: ženske bodo na izvoljenih položajih še naprej premalo zastopane, če se v politično življenje ne pritegne več mladih žensk. Pomembno vlogo pri spodbujanju številnejših ženskih kandidatur za različne funkcije ter pri pripravi na politično kariero imajo lahko mentorstva, usposabljanja, javne kampanje in poklicno mreženje.

Še beseda o parlamentih, ki upoštevajo vidik spola

Parlamenti, ki ustvarjajo spodbudno okolje za ženske, brez nadlegovanja na delovnem mestu ali diskriminatorskih praks, lahko k aktivnemu sodelovanju v politiki spodbudijo številnejše ženske. Inštitut EIGE razvija spletno interaktivno orodje, ki pomaga izmeriti,

Uravnotežena zastopanost spolov: sprejemljivo razmerje je 40/60.

Enaka zastopanost spolov: numerični koncept, pogosto imenovan tudi delež 50/50.

Kritična masa: ko je na položajih odločanja vsaj 30 % žensk ali moških.

Več informacij o izrazih v zvezi z enakostjo med spoloma najdete v glosarju in tezavru enakosti med spoloma inštituta EIGE (angl. Gender Equality Glossary and Thesaurus).

koliko določena politična institucija upošteva vidik spola. Orodje upošteva več ključnih meril, od volilnega sistema do delovnih razmer v parlamentu. S proučevanjem ovir, s katerimi se političarke srečujejo na vseh stopnjah svoje kariere, bo to novo orodje institucijam pomagalo razkrivati diskriminatorne prakse in razvijati ukrepe za odziv nanje.

Prednostne naloge politike EU

Zaveza EU glede enakosti med ženskami in moškimi pri odločanju se izraža v strateških prizadevanjih Evropske komisije za enakost med spoloma 2016–2019. Uveljavljanje enakosti med spoloma pri odločanju opredeljuje kot eno od prednostnih področij. Dokument tudi navede dejavnosti zbiranja in izmenjave podatkov o ženskah in moških na visokih položajih odločanja v tesnem sodelovanju z inštitutom EIGE.

Evropski pakt za enakost med spoloma 2011–2020 poudarja zavezo Sveta k enakosti med spoloma ter si posebej prizadeva za „spodbujanje okrepljene vloge in položaja žensk v političnem in gospodarskem življenju“.

Evropski inštitut za enakost spolov

Evropski inštitut za enakost spolov (EIGE) je središče znanja EU o enakosti med spoloma. Z zagotavljanjem posebnega strokovnega znanja ter primerljivih in zanesljivih podatkov o enakosti med spoloma v Evropi oblikovalce politik in vse ustrezne institucije podpira v prizadevanjih, da bi enakost žensk in moških postala realnost za vse Evropejce.

Več informacij

<http://eige.europa.eu>
facebook.com/eige.europa.eu
twitter.com/eurogender
youtube.com/eurogender
eige.sec@eige.europa.eu
+370 52157444